

Törvényjavaslat, a volt naszódvidéki községi erdők kezelése tárgyában.

414. szám Az 18 . . évi . . . törvényzikk 6. §-a értelmében községi vagyont képező, volt naszódvidéki erdőnek, kivéve Marosoroszfalu és Monosfalu községeknek Maros-Torda vármegyében fekvő, nem revindicált havasbeli erdeit, az 1879. évi XXXI. törvényzikknek megfelelő kezelésére nézve a következők rendeltetnek:

1. §. Minden egyes község erdeiből azon részek, melyek a lakosok közvetlen erdei kihasználására fekvésük és területeik minőségénél fogva alkalmasok, a mennyiben a lakosság tüzi- és épületfaizására szükségesek, a házi faipar céljainak is lehető figyelembevételével, községenkint kihasítandók.

A kihasítási tervezetet a községi előjárásnak, a főszolgabírónak meghallgatásával és a kir. erdőfelügyelőnek közbejöttével a m. kir. erdőigazgatóság (4. §.) készíti.

A kihasítási tervezet az illető községben a község házá-
nál 30 napon át kitétetik és ezen 30 nap alatt felebbezéssel megátámadható.

A felebbezés felett, mely a m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtandó be, a földmivélsügyi minister határoz.

2. §. Minden egyes község erdejének az 1. §-ban említett célra kihasítandó erdőterületen felül fenmaradó része vagy részei, a többi volt naszódvidéki községeknek erdeiből hasonló kihasítás után fenmaradó részekkel egyesítve kezelendők.

Az illető községeknek az egyes erdőrészletekre való tulajdonjoga fenmarad, ezért az eddigi határok természetben is fentartandók.

Az egyesített kezelés alatt álló erdők terményeiből származó jövedelem a közös terhek és költségek levonása után, a községek között felosztandó, az egyesítve kezelt községi erdők térfogatának, termőképességének és jelenlegi faállományának arányában.

A vonatkozó aránykulesot a m. kir. erdőigazgatóság szakmunkálatai alapján, a földmivelésügyi minster állapítja meg.

3. §. A községi lakosság tüzi- és épületfa-szükségletének fedezésére és a házi faipar céljaira (1. §.) kihalítandó erdőkre nézve külön üzemtervek készitendők.

A 2. §. értelmében egyesítve kezelendő erdők üzemtervei akként készitendők, hogy az okszerű kezelés és célszerű jövedelmezés követelményeinek megfelelő összefüggő gazdasági testek alakittassanak, tekintet nélkül arra, vajjon az illető gazdasági testbe csoportosított erdőrészletek egy vagy több község tulajdonai.

Azon revindicált havasokban levő erdők, mely havasok birtoka iránt harmadik személyek igényt támasztottak (18 . . évi . . . törv.-czikk 10. §-a) ezen igények végeldöntéséig együtt önálló üzemterv vagy üzemtervek szerint kezelendők.

4. §. A községek saját külön használatára (1. §.) fenfentartott erdők, valamint a közös kezelésre (2. §.) rendelt erdők összes gazdasági ügyeinek intézésére (1879 : XXXI. törvényczik 21. §-a), nemkülönben a jelen törvény 1., 2., 3., 5. §-aiban körülirt teendők végzésére Besztercze-Naszód vármegye székhelyén: Beszterczén kellő erdőtisztai, mérnöki és erdőőri személyzettel ellátott magyar királyi erdőigazgatóság állittatik fel, melynek költségei, valamint a központi kormányzat részéről ezen erdők érdekében kiadott költségek is a 2. §. harmadik bekezdésében említett kezelési költség-

gek közé sorolandók. Az erdőigazgatóság költségeit szükség esetére az állam előlegezi.

5. §. A községek jogosultak a m. kir. erdőigazgatóság által készitendő költségvetésekbe és számadásokba betekinteni és azokra észrevételeiket megtenni.

A községek e jogukat a vármegyei törvényhatóság által választandó nyolcz képviselőből alakított bizottság által gyakorolják, mely bizottságnak elnöke az alispán.

A m. kir. erdőigazgatóság tartozik a költségvetéseket és zárszámadásokat e bizottsággal idejekorán közölni.

Az említett bizottság alakítására és működésére vonatkozó utasítást, a belügyi és földmívelésügyi ministerek rendeleti úton fogják megállapítani.

E bizottság határozatai a vármegyei törvényhatóság elé terjesztendők, melynek határozata ellen úgy az erdőfelügyelő, mint a bizottság vagy annak valamely tagja által a belügyi ministerhez van felelbezésnek helye, a ki e tárgyban a földmívelésügyi miniszterrel egyetértve határoz.

6. §. Faizási jogát, a községnek erre jogosított lakossága (7. §.) csakis az 1. §-ban említett községi erdőrészekben gyakorolhatja.

A legeltetési jog gyakorlata azonban az erdőtörvény és az üzemtervek korlátai között nemcsak a tüzi- és épületfaszükséglet fedezésére, valamint a házi faipar céljaira fentartott községi erdőkben (1. §.), hanem a községi havasokon, legelőkön és az illető község tulajdonában levő azon erdőterületeken is fentartatik, melyek a 2. §. szerint egyetive kezeltetnek.

7. §. A 6. §-ban említett haszonvételeket gyakorolhatják a község azon lakosai, a kik a községben községi illetőséggel bírnak.

Ezen haszonvételekért a község az 1886: XXII. t.-ez. 112. §-a értelmében díjakat állapíthat meg.

Emez általánosan kötelező díjszabályzat megerősítés végett, a törvényhatósághoz felterjesztendő. Érintetlenül marad a községnek azon joga, hogy a község kötelékébe való felvételt a most idézett törvényezikk 14. §-a alapján külön díj fizetésétől tegye függővé, de az e tárgyban alkotandó szabályrendelet érvényéhez, tekintettel a kivételes viszonyokra, a belügyi minister megerősítése szükséges.

8. §. A 2 §. értelmében egyesítve kezelendő erdők faterményeinek tiszta jövedelméből az egyes községekre eső részek községi czélokra fordítandók.

9. §. A jelen törvényből kifolyó erdőkezelési és rendezési ügyekben bélyeg- és illetékmentességnek van helye.

10. §. A bel-, pénz- és földmivelsügyi ministerek felhatalmaztatnak, hogy jelen törvény életbeléptetésének idejét rendelet útján határozzák meg, felhatalmaztatnak különösen arra is, hogy az átmeneti intézkedéseket és az eljárás részleteit rendeleti uton szabályozzák, hogy az erre vonatkozó rendeleteket szükség esetén pótolhassák és módosíthassák.

11. §. Jelen törvény végrehajtásával a bel-, pénz- és földmivelsügyi ministerek bizatnak meg.

* * *

Indokolás. A volt naszódvidéki erdőkben, melyeknek térfogata kerekszámban 270.000 k. hold az évtizedek óta folytatott rendszertelen erdőlés, sőt sok helyen üzött pusztítások oly mérveket öltöttek, hogy a kormány kénytelen volt a czélből, hogy az 1879. évi XXXI. t.-czikkben foglalt erdő-törvénynek érvényt szerezzen, Beszterczén erdészeti kormánybiztosságot felállítani, nehogy az erdők elpusztulásával vég-

inségre jusson a lakosság is, mely főképen faiparral és erdei legelőkön folytatott marhatenyésztéssel tartja fenn magát.

A kormánybiztosság gátot vetett ugyan ezen nagymérvű erdőpusztításoknak, biztosította, néha rendkívüli intézkedéseivel is, az erdőtörvénynek s különösen e törvény 17. és 21. §-ainak végrehajtását, de ezen biztosság mint rendkívüli intézkedés állandóan fenn nem tartható, a korábbi tapasztalatok pedig arról tanuskodnak, hogy az ottani viszonyok között erélyesebb és behatóbb intézkedések, jelesen az erdőgazdaságnak észszerű berendezése nélkül azon czélok, melyekért a kormánybiztosság felállított, el nem érhetők.

Ezekhez járul még az is, hogy az erdőknek jelentékeny és jelenleg legértékesebb, mert még kevésbé megromlott része fekvésénél fogva a kellő kihasználtság érdekében szükséges költségesebb beruházásokkal, csakis nagyobb területekre kiterjedőleg és hosszabb időn át tartó üzleti vállalatok útján lehet előnyösebben értékesíthető. Ez pedig a községeknek egyenkint szétszórt s azoktól távolabb fekvő erdeinek községenként való külön kezelése mellett nem eszközölhető.

E végből szükséges az ottani községi erdőségeket nemcsak rendszeres, még pedig állami kezelés, illetőleg szorosabb állami felügyelet alá rendelni, hanem egyszersmind gondoskodni arról is, hogy azon erdők, melyek az egyes községek által külön vagy épen nem, vagy kellelőleg nem értékesíthetők, a községek tulajdonjogának fentartása mellett együttesen jövedelmezőbb kezelés alá vétethessenek.

Az ily rendszeres együttes kezelés előnyei nemzetgazdasági szempontból is nyilvánvalók, mert nemesak megakadályozza a rendszertelen gazdálkodással járó pusztításokat, hanem biztosítja az elpusztított területek újból való beerdősítését, összefüggő véderdők fentartását, a kezelési költségeket apasztja, a jövedelmeket lényegesen gyarapítja, képessékké

teszi a községeket szerződésileg elvállalt kötelezettségeik teljesítésére, a nélkül, hogy háztartásuk egyensulya meg-
rúzódnának, egyszóval a községek és közvetve a lakosság
jövedőbeli jóllétének biztosítéka.

Mindezen czélokot, de egyszersmind a lakosság szükség-
leteinek fedezését a javaslat olyképen biztosítja, hogy az
egyes községek erdőségeit külön osztályba sorozza, a községek-
hez közelebb fekvő, könnyen hozzáférhető csekélyebb erővel
is hasznosítható erdőrészeket községenkint a lakosság köz-
vetlen szükségleteinek fedezésére fentartja, az ezeknek kiha-
sitása után fenmaradó és csakis nagyipar útján értékesíthető
erdőterületeket pedig valamennyi községével egyesítve, egy
e végre a vármegye székhelyén rendszeresítendő erdőigazga-
tóság által, de a tulajdonos községek részére kezelteti.

Ezen módozat mellett a lakosság faizási érdekei csor-
bát nem szenvednek, mert az e célra szükséges és alkal-
mas erdők a községek közvetlen faizásától nem vonatnak el,
a közvetlen kihasználásra nem alkalmas erdőterületek egye-
sítése pedig az eddigi gazdálkodás mellett el nem érhető
erdőgazdasági előnyökkel jár.

Jelen törvény hatálya alól csakis Maros-Oroszfalu és
Monosfalu, most Maros-Torda vármegyékbe kebelezett közsé-
geknek, Maros-Torda vármegyében egészen más, a volt na-
szódvidéki erdőségektől eltérő s távol fekvő nem revindicált
havasbeli erdei vétetnek ki. Ugyanazon községeknek revindi-
cált havasbeli, a volt naszódvidékiekkel összefüggő s egy
természetű erdei pedig jelen törvény intézkedései alá esnek.

A javaslat 1. §-a közvetlen kihasználásra szolgáló
erdőterületek kijelölését az erdőigazgatóságra, felebbezés
esetén a földmivelésügyi miniszterre bizza azért, mert a tu-
lajdonjog teljesen érintetlenül hagyása mellett községi vagy
kezelésének czélszerű megalapításáról van szó, mert a köz-

ségi erdőknek egy nagy része eddig is közigazgatási úton létrejött megállapodások alapján közigazgatásilag adott ki egyes vállalkozóknak kihasználására és csak egy része tartatott fenn közvetlen faizásra, s mert erre nézve is csak közigazgatási intézkedésnek volt helye, és mert végre e részben főként erdészeti szempontok és erdészeti szakértelem lehet az irányadó.

A 2. §. az egyesítve kezelendő erdőterületekre nézve intézkedik olyképen, hogy az illető községeknek tulajdonjoga a közös kezelésbe bevonandó részletekre nézve fentartatik s ezért az eddigi határoknak természetben való fentartása is megrendeltetik.

Meghatározza továbbá a 2. §. azon elveket, melyek szerint az egyesítve kezelt erdők tiszta jövedelme az illető tulajdonos községek között felosztandó. — E részben más tényezők, mint az eddigi birtok és annak jelenlegi állapota alig lehetnek irányadók, az utóbbi pedig különösen azért kell, hogy alapul vétessék, mert vannak községek, melyek erdeiket eddig is jó, sőt kiváló állapotban tartották, vannak mások és ezek a számosabbak, melyek nagy erdőterületeket taroltak le, igazságtalan volna tehát az erdőknek jelen faállományát a felosztási aránykulcs egyik tényezőjeként mellőzni. Az aránykulcs megállapítását a javaslat a földművelésügyi miniszterre bizza, mert itt is tisztán erdészeti szakismeret és szempontok irányadók.

A 3. §. utasítást ad, hogy külön és miként készítendőek úgy a közvetlen erdőlésre, mint az egyesítve kezelendő erdőségek üzemtervei azon eltérésekkel, melyek a kétféle erdőterület különféle kezelési módjának megfelelnek.

A 3. §. utolsó bekezdésében foglalt harmadik személyek által igényelt revindicált havasokra vonatkozó intézkedése abban leli indokát, hogy eshetőleg bekövetkezhetik ezen

havasoknak természetben való kiadatása, ily esetben pedig az általános üzemterv átalakítása sokkal nagyobb nehézséggel és munkával jár, ha a per alatt lévő revindicált havasok már most az általános üzemtervbe belefoglaltatnak, mint ellenkező esetben a kérdéses havasok üzemtervének az általános üzemtervbe való beillesztése.

A 4. §-hoz. A községek részére közvetlen faizás végett kiszakítandó erdők kezelésének felügyelete, az egyesítve kezelendő erdők gazdasági ügyeinek intézése a javaslat 1., 2., 3. és 5. §-aiban említett teendők elvégzése szakavatott, elfogulatlan, nem közvetlenül a községektől függő közegeket igényel, ezért szükséges egy m. kir. erdőigazgatóság felállítása, természetesen az érdekelt községek költségén, mely költségek az egyesítve kezelt erdők jövedelmeiből fedezendők.

Hogy e költségeket szükség esetén az állam előlegezze, azért javaslom, mert a naszódvidéki községi erdők állami kezelés alá vételét, tehát az erdőigazgatóság szervezését általános nemzetgazdasági, tehát állami érdekek is követelik, — mert költségeinek, jelesen az első felállítás költségeinek fedezéséről is gondoskodni kell addig is, míg azok rendszeres kezelés útján fedezhetők. Ugy hiszem azonban, hogy ezen előleg legfeljebb az első két év kezelésének végével megtérítve leend.

Az 5. §-hoz. A községek tulajdonjogainak önként érthető folyománya, hogy képviselőik által a közösen kezelendő erdők évenkénti költségvetéseinek, az erdőigazgatóság számadásainak megvizsgálására s megállapítására kellő befolyást gyakoroljanak.

A képviselet és az e részbeni eljárás módozatait az 5. §. határozza meg.

A 6. §-hoz. A faizási jog gyakorlását azért lehet csak a községeknek közvetlen fentartott erdőkben megengedni, mert bárminemű faizásnak az egyesítve kezelendő erdőkben való gyakorlása meghiusítaná, sőt lehetetlenné tenné az ott tervezett okszerű erdőgazdaságot.

Az erdei legeltetéstől, az erdőtörvény és az üzemtervek korlátain belül azonban a főleg marhatenyésztésre utalt lakoságot elzárni annál kevésbé lehet, mert az ily módon gyakorolva, a rendszeres erdőgazdálkodással megegyeztethető.

A 7. §-hoz. Annak folytán, hogy az illető erdők, legelők, havasok községi vagyont képeznek, valamint abból indulva ki, hogy a községek szervezete kivétel nélkül az 1886. évi XXII. törvénycikken alapul, a községi vagyonban való haszonvételeknek tehát a faizásnak és legeltetésnek gyakorlására nézve volt határörök, illetve azok jogutódai és a község kötelékébe tartozó más lakosok között különbség nem teendő.

Azt, hogy a község faizási és legeltéti haszonvételekért általánosan kötelező díjakat állapíthasson meg, az idézet 1886. évi XXII. t.-cz. 112. §-a is megengedi. E díjszabályzat megerősítés végett a törvényhatóság elé terjesztendő a végből, hogy a díjszabályzat törvényszerű megállapítása liztosítottassék, tekintet nélkül arra, mikor nyertek a község egyes lakosai községi illetőséget.

Csak méltányos, hogy azoktól, kik a község kötelékébe felvételnek és ennél fogva a kérdéses haszonvételekben is részesítettnek, ezen haszonvételek értékének és az 1886: XXII. t.-cz. 14. §-ának megfelelő díj fizetése követeltethessék, nehogy azonban esetleg a törvényhatóság hozzájárulásával is túlzott díjak szabassanak, az adott viszonyok között az illető díjszabályrendelet érvényessége a belügyminister jóváhagyásától tétetik függővé.

A 8. §-hoz. Minden félreértés elkerülése végett, jelesen oly czélból, nehogy jelen törvényjavaslat 6. és 7. §-ai akként értelmeztessenek, hogy az egyesítve kezelendő erdők tiszta jövedelméből az egyes községekre eső rész az illető községek között felosztható, a javaslat 8. §-a intézkedik.

A 9. §-hoz. A jelen törvényből kifolyó erdőkezelési és rendezési ügyekben a bélyeg- és illetékmentesség kedvezményét hozom javaslatba — azon okból, mert ezen műveletek és az azok életbeléptetésére szükséges eljárás, közérdekből történnek.

A 10. §-hoz. A törvény életbeléptetése a dolog természeténél és az adott viszonyoknál fogva több irányban előintézkedéseket, végrehajtása pedig részletes utasításokat igényel, ennélfogva kérem a törvény életbeléptetésével és az annak alapján szükséges utasítások kiadásával az illető ministereket megbizni.

Könyvismertetés.

Az erdei fák és bokrok képes kiadása.

(*Die Bäume und Sträucher des Waldes in botanischer und forstwissenschaftlicher Beziehung, von Gustav Hempel und Karl Wilhelm. Wien und Olmütz. Eduard Hölzel.*)

Irta: I I I és N á n d o r m. kir. főerdőtanácsos.

A leiró botanikának egyik legjobb segédeszköze a rajz. Vannak ismertető jelek, a melyeket szóval csak jelölni lehet. Ilyen a különbség a *Platanus orientalis* és *occidentalis* levelei között. Vagy ki tud eligazodni leírás után a tölgy nagyszámu fajai között, melyekkel a botanikusok elárasztottak s képes megérteni a rendkívüli változatosságú levelek megkülönböztetésére használt kifejezéseket a nélkül, hogy egyiket